

Verslag van bevindingen

A. Aanleiding

Op donderdagavond 11 februari 2021 vond een (digitale) commissievergadering plaats. Na een tweetal schorsingen, wordt de vergadering hervat waarna raadslid Kremer namens HBB in het openbaar melding maakt van een 'ernstige situatie'.

Op 11 en 12 februari 2021 heb ik als burgemeester in totaal drie integriteitsmeldingen ontvangen van respectievelijk HBB, GL en PvdA waarin is verzocht onderzoek te doen naar de gebeurtenissen in de schorsing van de commissie Ruimte van 11 februari 2021. Deze meldingen zijn integraal gehecht aan dit verslag. De ontvangst van de meldingen zijn aan de melders bevestigd.

B. Duiding van het proces

Regierol burgemeester

De burgemeester is op grond van artikel 170 lid 2 Gemeentewet verantwoordelijk voor de bevordering van de integriteit van de gemeente. Het proces rondom dergelijke meldingen vergt uiterste zorgvuldigheid, betrouwbaarheid en een stapsgewijze aanpak, onder regie van de burgemeester. Ter ondersteuning is in opdracht van BZK een Handreiking opgesteld: Handreiking Onderzoek Integriteitsschendingen Politieke Ambtsdragers. De burgemeester laat zich hierin bijstaan door de griffier. In deze casus is tevens externe ondersteuning en deskundigheid geraadpleegd.

Is sprake van een signaal?

Uit de mededeling in de openbare commissievergadering, de woordkeuze in de meldingen, het feit dat deze meldingen betrekking hebben op de commissievoorzitter die fysiek aanwezig was op het gemeentehuis en het feit dat de drie de melders – blijkens de beelden van de vergadering – die avond niet fysiek aanwezig waren op het gemeentehuis, constateer ik dat de meldingen niet zijn gebaseerd op eigen kennis of waarneming van de melders over hetgeen is gebeurd. In dit verband zij verwezen naar de Handreiking, paragraaf 2.1:

'Een signaal gaat niet noodzakelijkerwijs over een vaststaand feit, een vermoeden is voldoende. Het moet echter wel om een op redelijke gronden gebaseerd vermoeden gaan. Dat wil zeggen gebaseerd op eigen kennis of waarneming en niet op basis van bijvoorbeeld horen zeggen.'

E.e.a. impliceert dat de meldingen niet zondermeer als signaal van of vermoeden van een integriteitsschending kunnen worden aangemerkt. Daarvoor is nader (voor)onderzoek noodzakelijk is teneinde te bezien of de meldingen ook als signaal te beschouwen zijn.

Vooronderzoek

Een vooronderzoek is dan de geëigende eerste stap. Aansluitend bij de meldingen, zijn de kaders voor dat vooronderzoek:

- helderheid krijgen over hetgeen gebeurd is tijdens de schorsing van de commissie Ruimte d.d. 11 februari 2021 in relatie tot de voorzitter van commissie
- daarbij tevens op te halen wat zich direct voorafgaand en na afloop voordeed
- informatie vergaren via gesprekken met betrokkenen en de melders

- betrokkenen zijn nader geduid als: de voorzitter van de commissie, alle tijdens die vergadering in het raadhuis aanwezige personen die kennis kunnen dragen van de gebeurtenis alsmede de drie melders teneinde hen gelegenheid te bieden hun melding toe te lichten.

Gelet op het feit dat geen sprake is van een signaal van of een vermoeden van een integriteitsschending als bedoeld in de Handreiking, het doel van het onderzoek beperkt is en het tevens wenselijk wordt geacht het vooronderzoek in korte tijd uit te voeren, is ervoor gekozen dat de burgemeester, bijgestaan door de griffier, zelf de gesprekken voert.

De opzet van het onderzoek is besproken in het presidium van 12 februari 2021, waarbij tevens op allen een appel is gedaan om vertrouwelijkheid te betrachten en de media te verwijzen naar de burgemeester. Omdat er vanuit de media aandacht is voor de gebeurtenis, is tevens de inhoud van een kort en zakelijke verklaring afgestemd. Na afloop van het presidium is op 12 februari 2021 om 14.16 uur een mail gestuurd naar alle leden van de raad en het college.

Andere meldingen

Melding Boeder

Op 13 februari 2021 ontvangt de burgemeester een integriteitsmelding waarin O. Boeder aangeeft zich beschadigd te voelen door publieke uitlatingen van HBB. Op 20 februari 2021 wordt deze melding aangevuld. Centraal staat het handelen van enkele raadsleden in strijd met de afgesproken vertrouwelijkheid. De ontvangst van de melding is bevestigd.

In overleg met de melder is besloten in dit verslag de melding summier te duiden. Of de melder zijn melding doorzet, is afhankelijk van de in presidium of raad af te spreken vervolgstappen.

Melding Stam

E. Stam heeft op 14 februari 2021 om 20.46 uur een integriteitsmelding ingediend, waarvan de ontvangst is bevestigd. In overleg met de melder is afgesproken dat de melding summier wordt geduid in dit verslag. De melder wacht zij eerst af welke vervolgstappen worden voorgesteld. Afhankelijk daarvan zal zij beslissen over een mogelijk vervolg op haar melding.

Onderwerpen genoemd in de melding (beknopt weergegeven): de (on)partijdigheid van de voorzitter, de wenselijkheid van ordevoorstellen die het debat in de raad belemmeren, de staatsrechtelijke juistheid van het doen van een openbare mededeling in de commissie van 'ernstige signalen' en de schending van de in het presidium afgesproken vertrouwelijkheid.

C. Bevindingen

De bevindingen zijn gebaseerd op de op 14, 15 en 16 februari 2021 gevoerde gesprekken. Conform deskundig advies is in de totstandkoming hiervan uitgegaan van het relaas van de commissievoorzitter, waarna telkens nauwkeurig bekeken is of het relaas op alle onderdelen wordt bevestigd door een of meer anderen, danwel sprake is van tegenstrijdigheden. Daar waar de informatie slechts afkomstig is uit één gesprek, blijkt dat uit de tekst.

Er zijn ordevoorstellen tav de agenda en deze is vastgesteld.

Er is een korte schorsing aangekondigd door de cie-voorzitter, alvorens aan de besprekingen te gaan beginnen.

Tijdens de schorsing in het raadhuis waren aanwezig: Olav Lommerse (cie-voorzitter, OL), Frank Wilschut (cie-griffier, FW), Oscar Boeder (raadslid, OB), Michel Radix (raadslid, MR), Eveline Stam (raadslid, ES).

De cie-voorzitter (OL) en de cie-griffier (FW) blijven tijdens de schorsing in de voorzitterskamer. De deur is open.

Raadslid Boeder verschijnt bij de voorzitterskamer, terugkerend vanaf het sanitair.

Boeder zegt dat de blikken van OL en OB toevallig kruisten en dat hij toen OL aansprak.

OL staat op, bevindt zich in de voorzitterskamer, met de schouder tegen de muur van het trappenhuis.

OB staat buiten de kamer, tegen dezelfde muur ter hoogte van het trappenhuis. Boeder zegt dat hij een mondkapje droeg, De afstand tussen OL en OB was meer dan 1,5 meter.

Boeder spreekt de cie-vz aan op het feit dat deze een verzoek om de wethouder te horen tot een ordevoorstel heeft gemaakt. Dat zou niet correct zijn.

Boeder is van mening dat de cie-vz kon weten dat een ordevoorstel weggestemd kon worden en dat de cie-vz daarmee de wethouder uit de wind heeft gehouden.

De cie-vz checkt bij Boeder of deze bedoelt te zeggen dat hij als cie-vz niet onpartijdig is.

De toon van OB in het gesprek met OL is stevig. OL en OB bereiken geen overeenstemming. Het gesprek liep daarmee op het einde.

Terugkijken zegt OL dat de woorden van OB pijnlijk waren, maar OL denkt dat hij er met OB wel uit had kunnen komen, zeker als deze zou weten dat OL handelde in lijn met het advies van de cie-griffier. Dat haalt de angel van partijdigheid eruit.

Raadslid Stam verschijnt bij de voorzitterskamer. Zij staat tussen OB en de deur, ter hoogte van de postvakjes. De afstand tussen ES en OL is minder dan 1,5 meter. OB doet een stap naar achteren en is mogelijk op dat moment al teruggelopen naar zijn werkplek.

ES bevestigt aan OL dat zij kan begrijpen dat de OB vindt dat de voorzitter partijdig is. Zij zegt o.m. dat OL zich moet schamen voor de wijze waarop hij voorziet. Als de voorzitter dit niet aan kan, waarom zit hij hier dan nog.

OL was verbouwereerd door de waterval van woorden van ES. Hij omschrijft de toon als schreeuwen, snauwen en tekeer gaan. ES beschrijft haar woorden als inhoudelijk en haar toon als gepassioneerd. Schreeuwen door ES is door anderen bevestigd.

OL zegt dat hij was verrast door het ordevoorstel. ES noemt dat een leugen. Zij loopt daarop weg, terug naar haar werkplek.

ES verneemt van MR dat deze heeft opgevangen dat OL wil kappen met voorzitten. ES loopt naar OL om te zeggen dat zij het voorzitterschap kan overnemen.

ES situeert de contacten tussen OL en haarzelf en tussen OB en OL na het moment waarop OL tegenover FW overweegt te stoppen met voorzitten. De andere aanwezigen situeren de contacten vóór het moment dat OL overweegt te stoppen met voorzitten.

MR is tijdens de schorsing een paar keer heen en weer gelopen tussen werkplek en voorzitterskamer. Op enig moment is hij op geschreeuw afgekomen. Hij blijft achter ES staan, ter hoogte van de werkplekken bij het eet-werk-cafe. Hij zegt of doet niets. Zijn positie komt op OL over als steun aan ES.

Voor OL voelde de deur geblokkeerd door de positionering van ES.
OL voelt zich aangetast in zijn integriteit als voorzitter door ES.

De situatie voelde onveilig voor OL. Niemand greep in.

ES, OB en MR zijn terug op hun werkplek.

OL zegt tegen FW dat hij zo niet verder kan met voorzitten.

OL verlaat de voorzitterskamer om een rondje te lopen in het Raadhuis om tot rust te komen.

Hij hoort achter zich nog roepen 'drama Koning'.

FW belt met de raadsgriffier over wat te doen in geval de cie-voorzitter inderdaad wil stoppen. FW bevindt zich daarvoor buiten de kamer, in de garderobe.

Bij terugkomst van OL in de voorzitterskamer, besluit OL definitief dat hij niet verder wil voorzitten.

FW verzoekt hem in dat geval de plaatsvervangend cie-voorzitter, Antoine Rocourt (AR) te bellen en te vragen of AR hem wil vervangen.

OL belt AR en vertelt kort wat er is gebeurd: hij heeft het vertrouwen van enkele raadsleden niet en kan daarom niet meer verder voorzitten. OL klinkt geëmotioneerd, maar rapporteert zakelijk aan AR. OL bevestigt aan AR dat het zijn eigen keuze is te stoppen met de vergadering.

AR checkt bij OL en bij FW of de voorzitterswissel procedureel juist is en komt zsm naar het Raadhuis. OL verlaat het gemeentehuis.

Tot zover de bevindingen.

D. Signaalfase: Weging van het signaal

Het verslag van bevindingen – gebaseerd op de gevoerde gesprekken – kan worden beschouwd als een signaal van een integriteitsschending, nu deze is opgetekend op basis van eigen kennis en wetenschap en een vermoeden oplevert van een integriteitsschending, zoals beschreven in onderstaande definitie, namelijk een handelen in strijd met ongeschreven regels.

Definitie integriteitsschending: "een gedraging van een politieke ambtsdrager die in strijd is met het handelen als 'goed bestuurder' of 'goed volksvertegenwoordiger'. Het kan daarbij gaan om feiten die wettelijk strafbaar zijn, maar ook om handelingen in strijd met geschreven of ongeschreven regels." (zie paragraaf 2.1. Handreiking)

Het signaal heeft betrekking op een voorval dat heeft plaatsgevonden in de schorsing van de vergadering van de commissie Ruimte. Dit impliceert nog niet dat sprake is van een integriteitsschending. Het betreft immers in deze fase nog een signaal van een integriteitsschending.

Teneinde te kunnen bepalen hoe met dit signaal om te gaan en wat een eventuele volgende stap zou kunnen zijn, moet het signaal worden gewogen op basis van een aantal toetsingscriteria, die hieronder worden nagelopen (zie paragraaf 3.1 Handreiking).

a. Aard van het feit

Waar gaat het om? Is het wel een integriteitsschending; is het strafbaar? Wat voor soort integriteitsschending is het?

Het signaal betreft een vermoeden van een lichte integriteitsschending, namelijk mogelijke ongewenste omgangsvormen. Specifiek gaat het om het aanspreken van de commissievoorzitter in een schorsing van een vergadering en 'schreeuwen'.

Het is voorstelbaar dat de commissievoorzitter zich als gevolg van deze omgangsvormen is onveilig heeft gevoeld. Er is geen vermoeden van een strafbaar feit en betrokkene heeft geen aangifte gedaan.

b. Ontvankelijkheid

Valt de gedraging binnen de sfeer van het bestuursorgaan? Is het bestuursorgaan in staat om hier een oordeel over te geven of onderzoek naar uit te voeren?

Ja, de gedraging behoort tot de sfeer van het bestuursorgaan en het bestuursorgaan wordt geacht in staat te zijn om een oordeel te geven over het signaal alsmede over hetgeen wenselijk en/of noodzakelijk zou kunnen zijn om herhaling te voorkomen.

c. Ernst van de zaak

Hoe ernstig is het voorval, gelet op het feit zelf, de omstandigheden, de (functie van de) persoon op wie het signaal betrekking heeft en eventueel gevaar of maatschappelijke / politieke gevoeligheid. Ook speelt de afweging mee of een onderzoek opweegt tegen de eventuele gevolgen ervan. Is het op een andere manier op te lossen om daarmee de schade zoveel mogelijk te beperken?

Uit het vooronderzoek is voldoende beeld ontstaan van het voorval. Er is geen aanleiding voor nadere onderzoek. Nader onderzoek lijkt ook niet op te wegen tegen de gevolgen van een dergelijk onderzoek. Tevens zijn er voldoende aanknopingspunten voor een ander vervolproces waarmee schade kan worden beperkt of in de toekomst voorkomen.

d. Valideerbaarheid

Zijn de relevante feiten en omstandigheden goed controleerbaar? Zijn er goede onderzoeksmogelijkheden? Zijn er voldoende aanknopingspunten, is de informatie voldoende gedetailleerd?

Voorzover mogelijk heeft validering reeds plaatsgevonden in het kader van het vooronderzoek. Getwijfeld kan worden aan de toegevoegde waarde van een nader onderzoek, mede vanwege de afhankelijkheid van getuigenverklaringen.

e. Positie of persoon van de bron

Belangrijk is het afwegen van de bron zelf. Heeft deze voldoende kennis? Hoe betrouwbaar is het signaal? Spelen er politieke belangen mee? Staat dit signaal op zich of zijn er uit meerdere bronnen signalen gekomen?

Bron van het signaal is het vooronderzoek. Dit is voldoende betrouwbaar te achten, mede vanwege de uitgangspunten die gehanteerd zijn bij de totstandkoming van het verslag van bevindingen.

f. Positie of persoon van de ambtsdrager op wie het signaal betrekking heeft

Had de politieke ambtsdrager redelijkerwijs de mogelijkheid om de schending te plegen? Sluit dit aan bij de melding?

Ja. Het voorval heeft plaatsgevonden op het gemeentehuis. Degenen op wie het signaal betrekking heeft, waren op dat moment ook op het gemeentehuis.

g. Geloofwaardigheid / waarschijnlijkheid

Hoewel niet van doorslaggevend gewicht, is er een logisch verband tussen de feiten uit het signaal en andere bekende feiten?

Ja.

Uit de gesprekken komt naar voren dat het vaker is dat de commissievoorzitter tijdens schorsingen wordt aangesproken op het voorzitterschap. Het is voorstelbaar dat dat deze avond ook is gebeurd, temeer daar tijdens de behandeling van de ordevoorstellen de nodige rumoer is geweest.

Daarnaast hebben de melders andere momenten benoemd waarbij sprake zou zijn van mogelijke ongewenste omgangsvormen.

h. Spoedeisendheid / actualiteit

Hoe spoedeisend is de melding? En hoe actueel? Betreft het een zittende politieke ambtsdrager of een uit het verleden? Zijn de media er al bij betrokken?

De situatie is actueel en spoedeisend. Het betreft een signaal over zittende politieke ambtsdragers en de media hebben kennis van het voorval.

Conclusie van de beoordeling van het signaal

Mijn conclusie na toetsing van de criteria is dat het hier gaat om een lichter signaal, namelijk een signaal over mogelijke ongewenste omgangsvormen zoals beschreven en daarmee van schending van ongeschreven regels. Mijn inschatting is dat een formeel integriteitsonderzoek naar dit signaal niet meer inzicht zal verschaffen over hetgeen zich heeft voorgedaan. Daarnaast zal een onderzoek waarschijnlijk meer schade toebrengen dan goed doen.

In het kader van het vooronderzoek zijn ook andere momenten benoemd waarop sprake zou zijn van mogelijke ongewenste omgangsvormen. Dergelijke signalen moeten uiterst serieus genomen worden omdat deze het risico in zich dragen langdurig invloed te hebben op het functioneren van de raad. Het is zeer wenselijk dat de raad met elkaar over de gewenste omgangsvormen in gesprek gaat.

E. Advies voor het vervolg

Nu een vervolgonderzoek niet aangewezen, rijst de vraag wat kan bijdragen aan een oplossing en, naar de toekomst, het voorkomen van herhaling?

Omgangsvormen zijn het centrale thema in dit signaal. Binnen de raad lijkt geen consensus te bestaan over wat de gezamenlijk gedragen omgangsvormen zijn. Hoe willen we met elkaar omgaan? Wat is de juiste toon? Wat is inherent aan de politiek en wat niet? Welke gezamenlijk geformuleerde uitgangspunten gelden daarvoor? Is er een cultuur van elkaar aanspreken? En als er ongewenste omgangsvormen worden gebezigd welk handelingsrepertoire kennen we daarvoor? Hoe en wanneer doen we dat?

Tevens is de rol van de commissievoorzitter een thema. De vervulling van deze rol geschiedt bij gratie van het vertrouwen van de deelnemers van het gremium. Een commissievoorzitter komt voort uit de raad. Hij/zij wordt geacht onpartijdig voor te zitten terwijl hij/zij ook lid is van een van de partijen in de raad, waardoor de wijze waarop wordt voorgezeten permanent onder een vergrootglas ligt. Van deze verantwoordelijkheid en kwetsbaarheid is een voorzitter zich t.a.t. zeer bewust.

Een voorzitter staat vanzelfsprekend ook altijd open voor feedback. Vanwege deze bijzondere positie vereist de manier en het moment waarop deze feedback wordt gegeven zorgvuldigheid en aandacht.

De geschetste signaal verdient het om zeer serieus genomen te worden omdat het gebrek aan gedragen omgangsvormen het risico in zich heeft tot cultuur te verworden hetgeen een grote impact kan hebben op het functioneren van de raad. Consensus over omgangsvormen, duidelijkheid over handelingsperspectieven en procesafspraken zijn voorwaardelijk voor het goede debat in commissie of raad op de inhoud. De genoemde thema's gaat elk lid van de raad aan.

Daarom luidt het advies om als raad hierover met elkaar in gesprek te gaan.

Heemstede, 20 februari 2021

A.C. Nienhuis, burgemeester Heemstede